

8-9

MAJ 2010
– JUNIJ 2010

letnik 6

PRIMORSKI ŠTUDENTSKI UNIVERZITETNI ČASOPIS

KAZIIN

10. obletnica Bolonjske reforme

Intervju – Lorena Pavlič, Kino Otok

Zdravi maj 2010

Spirala /// Obalni študentski domovi /// Hlad v pregreti atmosferi /// Na čigavi strani si pa ti? /// Čarobne moči dalajlame ///

Mitja Tretjak >> vodja skupine za medije Šoup

Tik pred koncem zadnjega kvartala ali kot smo pravili nekoč – semestra, se študentje pripravljajo na izpite, načrtujejo počitnice in iščejo poletno službo. Letos pa se študentje, tik pred začetkom (zaslužnih) počitnic, nahajajo v odločilnem obdobju, v času velikih premikov in pomembnih sprememb. Odločitve, ki se bodo sprejele v naslednjih mesecih bodo namreč narekemale usodo naslednjih generacij študirajočih na Slovenskem. Naslednje študijsko leto se bo tako začelo z velikimi novostmi in spremembami, o katerih si lahko nekaj preberete med drugim tudi v pričujočem Kazinu. Dejansko pa nihče ne ve, kakšno bo novo stanje.

To zadnjo številko začenjamo z Bolonjo, ki smo ji letos namenili najmanj pozornosti in ki za marsikoga predstavlja trenutno enega od največjih problemov visokega šolstva. Kako bo z njeno implementacijo pravzaprav le redki vedo. Vse več je namreč kritik in vozlov, ki pridejo na dan sproti in ki jih je treba odvozlati. Študentje bodo v zelo kratkem času doživeli tudi elektronicizacijo študentske prehrane. Okoriščanja menda ne bodo več mogoča in videli bomo, če bo to dobro za vse – za študente in za sistem. Obljubljajo namreč, da špekulacij ne bo več. Jedli boste lahko največkrat dvakrat na dan in to z določenim časovnim presledkom. Tisti z velikimi želodci se bodo morali znajti po svoje. Plačevali boste s pomočjo telefona, kaj se bo zgodilo, če se bo podatkovna baza sesula, če terminal gostinca ne bo deloval, če se bo kdo odločil za sabotiranje baze, ne vemo. Papirnati boni so bili morda bolj praktični.

V naslednjih tednih boste na svoji lastni koži spoznali, koliko je svetovna gospodarska kriza zaznamovala slovenska podjetja. Iskali boste namreč poletno delo preko študentske napotnice in kmalu vam bo jasno, kaj si boste lahko v naslednjem študijskem letu privoščili oziroma koliko boste morali vsak mesec privarčevati. Z malim delom ne bo nič drugače. V tem trenutku, ko se Kažin tiska, potekajo v Ljubljani demonstracije proti predlogu novega zakona. Ali bo vlada študentom prisluhnila ali ne, to bomo še videli. Niti sindikati in upokojenci se z omenjenim predlogom ne strinjajo. Ne prav vsi, nekateri vidijo v njem nove možnosti in niti študentje si niso enotni. Dejansko pa v tem velikem vrtincu mnenj in v vsesplošni medijski gonji proti študentskemu organiziranju pa nihče dejansko ne ve, v katera morja bomo spluli. Glede na splošni trend tako pri nas kot po svetu pa nisem čisto prepričan, da bodo novi ukrepi in politike prinesli večini ugodnosti. Ko se boste tako v naslednjih mesecih pražili na plaži ali pa ostajali doma, ker dela za vas ne bo, vzemite si nekaj časa, preberite si stare Kažine, ki jih najdete tudi na spletu, preberite si novice, bodite osveščeni, da vas ne bodo tudi v naslednjem študijskem letu tako očitno prinašali naokrog. Sledite delu v parlamentu in sledite razpravam, ker si ravno študentje ne smete privoščiti, da vas vodijo za nos. Če vam to delajo v študentskih letih, kaj bodo šele z vami počeli takrat, ko boste (morda, nekega daljnjega dne) zaposleni. Pogrešam mnenje ljudi, ki z argumenti podkrepijo in podprejo svoje lastne misli in ne misli drugih.

Naj vam poletje prinese veliko razmišljanj o vas samih in o drugih in naj se leta globoko zasadrajo v vaših glavah, da vam jih ne bi že prva jesenska burja razpihala na odprto morje, kjer jih boste ponovno iskali šele naslednje poletje. Vsem vam želim sončno in sočno poletje.

- 4 Napovednik
- 6 (o)glasna deska
- 7 Deseta obletnica Bolonjske reforme
- 11 Izvenserijsko
- 12 Na čigavi strani si pa ti?
- 14 Obalni študentski domovi
- 16 Zdravi maj 2010
- 18 Hlad v pregreti atmosferi
- 19 Spirala – študentski knjižni festival
- 21 Čarobne moči dalajlame
- 22 Burja na šofiti
- 24 Prisegam, da lažem
- 25 Vzletna steza
- 26 Fotojota
- 28 Brez slabe vesti
- 30 Študent na Zemlji
- 31 Študentski lonec
- 32 Iz nekje vmes
- 33 Intervju z Loreno Pavlič
- 38 Kolumna – Matija Stepišnik
- 39 Kolumna – Andrej Černic
- 40 Kolumna – Marko Gavriloski
- 41 Kolumna – Sara Cano Fernández
- 42 Potopis: Beograd
- 46 Samoumetnost
- 47 Obišči
- 48 Preberi
- 49 Poslušaj
- 50 Poglej
- 51 Kažin meseca

Facebook in njegove skrite pasti

Pred nekaj dnevi sem imel sestanek z mentorjem. Pogovarjala sva se o mojem raziskovanju o upravljanju zasebnih podatkov na osebnih računalnikih (kako upravljamo z dokumenti, slikami, video vsebinami, elektronskimi sporočili in podobnimi podatki, ki jih imamo v zasebni lasti na računalnikih). Razmišljala sva, kako bi ga naredila zanimivejšega in predvsem odmevnejšega. Nad vse naravna se zdi razširitev raziskave na spletu. Meja med zasebnimi podatki na osebnih računalnikih in zasebnimi podatki na spletu je precej jasna – a hkrati tudi precej zabrisana, ker se vse več naših podatkov pretaka iz prvega v drugi prostor in veliko ljudi niti ne razmišlja, kaj objavljajo na spletu.

V spletnem prostoru imamo različna orodja, v katerih lahko objavljamo svoje prispevke, nalagamo slike, video posnetke in druge podatke. Če jih samo nekaj omenimo: You Tube, MySpace, Flickr, Netlog, Blogger, Snipit!, Obala.net, Flirt, Zoorka, Wave ... in seveda najbolj priljubljenega med priljubljenimi Facebook. Najino razmišljanje naju je pripeljalo do dejstva, da sam nimam odprtega računa pri nobeni od omenjenih spletnih storitev. Najprej me je minuto ali dve v globoki tišini začudeno gledal in se nato začel smejati. Ko se je vzdusje vrnilo na svoj tir, mi je rekel, da ga spominjam na etnologe 19. stoletja, ki so odšli na teren in tam opazovali ter zapisovali svoje ugotovitve, ne da bi o sami kulturi že prej kaj vedeli. Tak naj bi bil zame Splet 2.0 in na njegove uporabnike naj bi gledal kot etnolog na neraziskano družbo. A temu ni tako. Splet 2.0 (kamor spadajo socialna orodja) me zanima od samega

začetka. Svoj blog sem namreč začel pisati že 10 let nazaj, ko beseda blog še ni obstajala, a je strežnik, na kateremu je blog gostoval, odšel v *maloro*. Na Obala.net sem imel odprt račun davno, davno nazaj, a so mi ga leta kasneje zaradi nedeljavnosti ukiniti. Na ostale strani pa se nisem nikoli prijavil. Tako sem eden redkih, ki na Facebooku nima (še) odprtega računa. Deloma je to tudi posledica nekaj negativnih izkušenj z delom v mediji. Poglejmo si podrobneje, kaj nas lahko doleti na Facebooku. Najprej naj samo omenimo, da vse zapisano velja tudi za ostale spletne strani.

Kaj je Facebook (malce bolj suhoparno)?

Facebook ponuja storitev *socialnega mreženja* na spletu. Socialno mreženje je obstajalo pred Facebookom in je po definiciji Wikipedie »družbena struktura vozlišč (posameznikov ali organizacij), povezanih preko ene ali več stičnih točk«. Kar po domače pomeni, da ustvarjamo svoja socialna omrežja v različnih oblikah svoje-socialna omrežja in na primer: v prostovoljnem gasilskem društvu delim z ostalimi člani skupne vrednote in ti člani tvorijo del mojega socialnega omrežja. Facebook nam v samem bistvu ponuja realizacijo socialnega omrežja na podlagi poznanstev. Še boljše! Ker socialno omrežje prenesemo na splet (in ker to storijo tudi drugi), si lahko ogledamo socialna omrežja vseh posameznikov, ki so v našem omrežju in tako lahko ustvarjamo nova poznanstva, ki bi jih drugače precej težko. Poleg tega lahko ljudi v našem omrežju posodabljam s potekom našega življenja z objavo

slik, posnetkov, besedil. Če želimo pridobiti še več poznanstev (takih s katerimi delimo skupne interese), vnesemo v svoj profil še svoje interese (priljubljeno hrano, glasbene skupine, filme, knjige ...) in se seveda včlanimo v različne interesne skupine (ljubitelji glasbene skupine, podporniki političnim strankam ...). Na tej točki se z naštevanjem prednosti lahko ustavimo. Vsaka prednost je namreč tudi slabost Facebooka.

Štiri ključne slabosti in posledice objavljanja na Facebooku so:

- razkrivanje zasebnosti svojega življenja, življenjskega stila, kroga poznanstev neznanim posameznikom in organizacijam,
- možnost kraje osebnosti s pomočjo razkritih podatkov,
- prodaja dnevnika naših navad (kaj počnemo na strani, kaj poslušamo, kako se zabavamo, katerih dejavnosti se udeležujemo) za marketinške namene in zasvojenost.

So vsi prijatelji, res naši prijatelji?

Predlani je podjetje Sophos (ki izdeluje varnostne programe za računalnike) izvedlo raziskavo na Facebooku v kateri je kar 41 % udeležencev bilo pripravljeno deliti svoje podatke s popolnim neznanim članom. Ustvarili so navideznega uporabnika Freddi in pozvali 200 ljudi, če bi ga vključili v svoje socialno omrežje. Odzvalo se je 87 ljudi in od teh je:

- 72 % razkrilo svoj elektronski naslov,
- 84 % razkrilo datum rojstva,
- 87 % razkrilo svojo izobrazbo in delovno mesto,
- 78 % razkrilo svoj domači naslov,
- 23 % razkrilo telefonsko številko in
- 26 % razkrilo svoje uporabniško ime

Preden kaj objavimo (besedilo, sliko, posnetek) na Facebooku (ali na spletu na splošno), se najprej vprašamo:

- Kaj lahko ljudje o nas zaključijo glede na objavljeno?
- Ali objavljamo podatke, za katere bi si v bodočnosti morda ne želeli, da bi bili javni?
- Kdo bo lahko videl ali kupil objavljene podatke?
- Si želimo da bi starši, prijatelji, delodajalec, profesorji, učitelji ... videli te podatke?
- Kakšni bodo ti podatki videti čez eno leto in kakšno sliko bodo kazali o nas?

v programu za takojšnje sporočanje (npr. Messenger).

Rezultati so lahko dvomljivi, saj ni jasno, koliko razkritih podatkov je resničnih. A žal veliko uporabnikov doda med svoja poznanstva vsakogar in precej nekritično objavijo skoraj vse. Težava ni samo v tem, da ostali uporabniki lahko te podatke vidijo – te podatke damo v uporabo tretji osebi (v našem primeru Facebooku), ki lahko z njimi počne skoraj vse, kar se jim zahoče (a je kdo prebral pogoje uporabe?) Predstavljajte si, da lahko Facebook prodaja podatke o vseh, ki se borijo za pravice Tibeta o Kitajski vladi (seveda pretiravamo a slovenski operater mobilne telefonije je nekaj podobnega storil dan pred zadnjimi volitvami). Reklamiranje poteka ravno na ta način. Facebook lahko glede na kraj bivanja, interese, obnašanja na strani in poznanstva precej ozko reklamira izdelke in storitve (podobno delajo tudi druge strani – med največjimi je seveda Google).

Kaj povedo objavljeni podatki o meni?

Z vsakim dodanim podatkom ve Facebook o nas več, kot si lahko mislimo. Na univerzi MIT so pred leti izvedli kontroverzno raziskavo v kateri so želeli ugotoviti spolno usmerjenost uporabnikov enega socialnih omrežij. Na podlagi interesnih skupin, poznanstev, obiskanih zabavah (foto albumi, objave na tabli) so v več kot 90 % primerov pravilno ugotovili spolno usmerjenost, kar je med homoseksualnimi skupinami dvignilo precej prahu, saj lahko tako podatkovno rudarjenje grobo krši zasebnost posameznika. A to lahko počnejo (*proof of concept*). Tudi iz samega spiska poznanstev. Na Rice University so iz javnih delov profilov (v večini primerov samo spiska znancev) tako

uspešno ugotavljali bivališče, fakulteto in leto začetka študija za večino študentov.

Lahko si pa morebitni delodajalec pred pogovorom za službo ustvari o nas svojo sliko (glede na javen profil ali kupljen zasebni profil). Podoben primer se je zgodil lani neki Kanadčanki, ki ji je kanadska zavarovalnica prenehala plačevati bolniško premijo na podlagi slik iz potovanja, ki jih je stranka objavila na Facebooku. Stranka je bolehala za depresivnimi motnjami, kar ji je sicer onemogočilo normalno delo, ni ji pa onemogočilo potovanja – potovanje je bilo del zdravljenja.

Velikokrat lahko pride tudi do zanimivih situacij na katere niti ne pomislimo. Lahko se zapustimo s partnerjem s katerim še vedno delimo večino znancev, ki nas hote ali ne hote preko svojih objav obveščajo o partnerjevem življenju. Delodajalec nas lahko zaprosi, da ga dodamo med krog svojih znancev in tako dobi dostop do našega zasebnega življenja. Po glavi se najverjetneje tolče tudi ameriški ropar, ki se je med ropom prijavil na svoj Facebook račun, da bi si pogledal svojo tablo.

Saj mi nič ne morejo, ker nimam računa pri njih

Stvari so še bolj zanimive. Če ste med posamezniki, ki si še nismo ustvarili računa, Facebook kljub temu pozna večino naših znancev, ki so si račun ustvarili. Seveda tudi ve, da so to naši znanci. Kako? Veliko ljudi razkrije na Facebooku svoje

uporabniško ime in geslo računa (na primer) Gmailu, ker je Facebook tako *prijazen*, da nam samodejno lahko povabi v Facebook vse, ki jih imamo v našem imeniku na Gmailu. Podobno lahko stori Facebook tudi za druge storitve, ki jih uporabljamo. Če nas ima 10 znancev v svojem imeniku, Facebook gradi naše socialno omrežje in nam tako z vsakim vabilom predlaga še znance, ki bi jih lahko dodali v naše omrežje. Če imajo na primer trije od teh desetih ljudi skupnega znanca na Facebooku, je verjetno to tudi naš znanec. Pametno, a ne?

Tudi če nimamo računa se naši podatki preko znancev in neznancev pretakajo na Facebooku. Lani sem se udeležil FAMNIT-ovega brucovanja in kar precej ljudi je slikalo omenjeni dogodek. Moral sem tudi sodelovati v nagradni igri za Pariz za dve osebi. Naslednji dan mi je žena pokazala slike mojega početja na zabavi. To početje (sicer nič spornega) si je lahko ogledalo veliko ljudi (in verjemite, da si veliko ljudi, ki niso le študenti, ogleda foto albume brucovanj). Poleg tega so ljudje slike tudi označili (z značkami imen). A sem si to želel? A sem dovolil objavo slik z mojo podobo? Nihče me ni vprašal. Sam si ne želim, da bi na spletu bile objavljene slike divjih zabav iz rosnih študentskih let. A časi se spreminjajo. Meja zasebnosti se je precej premaknila v korist razkrievanja podatkov. Facebook vsake par mesecev spremeni politiko in del zasebnih podatkov spravi med javne (nekaj mesecev nazaj so tako postale javne tudi vse zasebne slike lastnika Facebooka). Tako danes Facebook pozna moje znance (ki so prijavljeni) in moje morebitno socialno omrežje ter delno sledi mojemu življenju, kljub temu, da nimam ustvarjenega računa.

Kako ohraniti zasebnost na FB

– <http://slo-tech.com/novice/t371248>

– http://howto.wired.com/wiki/Make_Your_Facebook_Account_Private

